

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 24 lutego 2016 r. Sąd Rejonowy w Kaliszu w punkcie 1 - oddalił powództwo D. K. przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W.; w punkcie 2 – umorzył postępowanie w zakresie odsetek ustawowych liczonych od kwoty 27.676,00 zł od dnia 1 sierpnia 2013 r. do dnia 27 grudnia 2014 r.; w punkcie 3 – zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 2.417,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego.

Apelację od powyższego wyroku wniósł powód, zaskarżając go w części w zakresie punktu 1 i 3, zarzucając:

- naruszenie prawa materialnego, to jest nie wzięcie pod uwagę treści aneksu nr (...) do polisy ubezpieczenia OC powoda i przez to nałożenie na powoda obowiązków, z których na mocy aneksu był zwolniony, co doprowadziło do niezasadnego oddalenia powództwa przez Sąd I instancji ;

- naruszenie art. 65 k.c. poprzez dokonanie nieprawidłowej wykładni treści aneksu nr (...) do umowy ubezpieczenia OC poprzez uznanie, że zwiększa on obowiązki powoda, podczas, gdy aneks ten zmniejszał obowiązki powoda w stosunku do treści §11 OWU i poprzez niewłaściwy sposób wykładni, niezyczliwy dla powoda, który nie odpowiada za treść wzorców stosowanych przez zakład ubezpieczeń,

- naruszenie art. 233 k.p.c. poprzez dokonanie nieprawidłowej oceny dowodu w postaci dowodu z dokumentu (aneksu) i okoliczności związanych z jego zawarciem poprzez uznanie, że aneks ten w okolicznościach sprawy zwiększać miał obowiązki powoda, co do (jak wskazał w uzasadnieniu apelacji) wymogu postoju na parkingu strzeżonym lub w miejscu zapewniającym bezpieczeństwo w sytuacji przewozu tekstyliów.

Wskazując na powyższe, powód wniósł o:

- 1) zmianę zaskarżonego wyroku w części punktu I i III poprzez zasądzenie kwoty 27.679,00 złotych wraz z odsetkami od dnia 28 grudnia 2014 roku.
- 2) względnie uchylenie zaskarżonego wyroku do ponownego rozpoznania w zakresie punktu I i III celem przesłuchania szczegółowo powoda, jak rozumiał aneks nr (...) oraz pośrednika ubezpieczeniowego, który brał udział w podpisaniu aneksu nr (...) do umowy.
- 3) zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów advokackich.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powoda nie zasługuje na uwzględnienie. Rozstrzygnięcie Sądu I instancji pozostaje w zgodzie z poczynionymi ustaleniami w zakresie stanu faktycznego sprawy i koresponduje ze zgromadzonym materiałem dowodowym. Sąd Rejonowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych, które Sąd Okręgowy w pełni aprobuje i przyjmuje za własne. Sąd odwoławczy podziela także ocenę prawną Sądu Rejonowego odnośnie postanowień § 11 ust. 4 OWU.

Apelujący powód upatrywał naruszenia art. 65 § 1 k.c. i art. 233 § 1 k.p.c. w błędnej wykładni treści dokumentu w postaci § 11 ust. 4 OWU i przyjęciu, że zapis postanowienia zawartego w omawianej jednostce redakcyjnej, zmieniony aneksem do Ogólnych Warunków Ubezpieczenia OC umowy zawartej pomiędzy stronami procesu, nie zdejmował z powoda jako przewoźnika obowiązku pozostawienia pojazdu w czasie transportu wraz z przesyłką na parking strzeżonym lub na terenie trwale ogrodzonym, zamkniętym, dozorowanym oraz oświetlonym lub przy motelu, hotelu, stacji benzynowej lub urzędzie celnym, także w sytuacji przewozu tekstyliów, co wobec niedochowania tego obowiązku zwolniło pozwanego z konsekwencji majątkowych przewidzianych w umowie.

W ocenie Sądu Okręgowego, zarzut ten jest chybiony.

Należy pamiętać, że ustalenie treści oświadczenia woli stron należy do ustaleń faktycznych. Natomiast wykładnia oświadczenia woli jako zagadnienie prawne, odbywa się na podstawie art. 65 k.c. Interpretacja oświadczenia woli w oparciu o wskazany przepis przebiega według ogólnych zasad kombinowanej metody wykładni. W orzecznictwie przyjmuje się, że metoda kombinowana (patrz wyrok Sądu Najwyższego z 7 marca 2007 r., II CSK 489/06), zakłada interpretację oświadczeń woli uwzględniającą jednocześnie realizację dwóch wartości: konieczność respektowania woli podmiotu składającego oświadczenie i potrzebę zaufania osób trzecich do treści złożonego oświadczenia. Przy wykładni woli ujętej w umowie pisemnej sens oświadczeń ustala się przyjmując za podstawę wykładni przede wszystkim tekst dokumentu, a podstawowe znaczenie przypada językowym regułom znaczeniowym. Wykładni poszczególnych wyrażen dokonyuje się z uwzględnieniem całego kontekstu oraz związków treściowych występujących między postanowieniami zawartymi w tekście, a zatem nie można przyjąć takiego znaczenia interpretowanego zwrotu, które pozostawałoby w sprzeczności z pozostałymi składnikami wypowiedzi zawartymi w tekście umowy.

Istota zarzutów powoda sprowadza się do błędnej interpretacji treści aneksu do Ogólnych Warunków Ubezpieczenia (k. 11 tom I) wprowadzającego obostrzenia do warunków przewozu samochodów, sprzętu elektronicznego (w tym RTV, AGD). Zdaniem skarżącego regulacja ta zmieniła § 11 ust. 4 tych warunków w ten sposób, że uchylił postanowienia dotychczas obowiązujące, a nakazujące kierowcy przewoźnika ze szczególną starannością zabezpieczenie pojazdu wraz z przesyłką przed kradzieżą i włamaniem; w czasie postoju zaś, pozostawienie pojazdu wraz z przesyłką na parkingu strzeżonym, a jeśli to nie jest możliwe – w miejscu zapewniającym maksimum bezpieczeństwa, tj. na terenie trwale ogrodzonym, zamkniętym, dozorowanym oraz oświetlonym lub na znajdującym się na trasie przewozu parkingu przy motelu, hotelu, całonocnej stacji benzynowej lub urzędzie celnym (postanowienia OWU OC k. 57 odwrót tom I).

Tymczasem treść przywołanego aneksu w ogóle nie odnosi się do § 11 ust. 4 OWU OC, a przede wszystkim nie wynika z niej, że stosowanie dotychczasowych postanowień § 11 zostało wyłączone przez strony. Oczywiście jest bowiem, że wszelkie zmiany postanowień umowy, a tym bardziej wyłączenie stosowania dotychczasowych uregulowań winny wprost wskazywać na wolę stron w uchyleniu tych regulacji, a w analizowanej sytuacji z takim przypadkiem nie mamy do czynienia.

Zdaniem Sądu Okręgowego strona skarżąca w ogóle nie bierze pod uwagę zapisu § 16 ust. 1 OWU OC (k. 59 odwrót tom I), zgodnie z którym wszelkie zmiany umowy tak wprowadzanie dodatkowych postanowień jak i odmiennych od ustalonych, wymagają formy pisemnej pod rygorem nieważności. Skoro z aneksu do umowy OWU OC nie wynika, że zostało wyłączone stosowanie § 11 ust. 4 OWU OC, oznacza to, że paragraf ten ma nadal zastosowanie do wszystkich innych ładunków niż wymienione w aneksie do umowy. Co do towaru wymienionego w aneksie do umowy OWU OC, tj. samochodów, sprzętu elektronicznego, alkoholu i wyrobów tytoniowych, strony zastrzegły bowiem dodatkowe obostrzenia szczególne warunków przewozu, polegające chociażby na obowiązku posiadania przez kierowcę telefony komórkowego (pkt 1 aneksu).

Niezależnie od bezzasadności podniesionych w apelacji powoda zarzutów, Sąd Okręgowy podziela zarzuty sformułowane przez stronę przeciwną w odpowiedzi na apelację.

Po pierwsze, niewątpliwie przesłanką nieuwzględnienia powództwa stanowi okoliczność, że poszkodowany nie wpisał swojej firmy do listu przewozowego CMR zgodnie z wymogami art. 9 Konwencji o umowie międzynarodowego przewozu drogowego towarów (CMR) sporządzonej w Genewie dnia 19 maja 1956 roku (Dz. U. z 1962 roku, Nr 49, poz. 238 ze zm.), a przez to nie wykazał, że przedmiotowy przewóz był dokonywany przez ubezpieczonego. Faktem bowiem pozostaje, że w liście przewozowym brakuje danych powoda, a zamiast nich wpisano jedynie numer rejestracyjny pojazdu.

W myśl art. 4 Konwencji CMR, dowodem zawarcia umowy przewozu jest list przewozowy. Brak, nieprawidłowość lub utrata listu przewozowego nie wpływa jednak na istnienie ani na ważność umowy przewozu, która mimo to podlega

przepisom niniejszej Konwencji. Stosownie do art. 9 ust. 1 Konwencji o CMR w przypadku braku przeciwnego dowodu list przewozowy stanowi dowód zawarcia umowy, warunków umowy oraz przyjęcia towaru przez przewoźnika.

Z powyższego wnosić należy, że nieprawidłowe wypełnienie listu przewozowego CMR przez powoda nastęrczało wątpliwości, co do zasadności powództwa, chociaż nie wykluczało wykazania innymi dowodami wykonywania przez powoda umowy przewozu w transporcie międzynarodowym. Sama treść § 4 OWU OC nie mogła więc prowadzić do oddalenia powództwa, gdyby ze zgromadzonych dowodów wynikało niewątpliwie, że powód świadczył usługi przewozowe w transporcie międzynarodowym.

Po drugie, w ocenie Sądu Okręgowego najważniejszym, argumentem uzasadniającym oddalenie powództwa jest podniesiony przez pozwanego w odpowiedzi na apelację zarzut braku wykazania przez powoda wykonania przez niego obowiązku naprawienia szkody względem poszkodowanego.

Powszechny jest pogląd, że zobowiązania ubezpieczonego oraz ubezpieczyciela w ramach umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej (art. 822 § 2 i § 4 k.c.) są w polskim porządku prawnym zobowiązaniem in solidum, określanym też mianem solidarności nieprawidłowej, niewłaściwej (por. uzasadnienia uchwał Sądu Najwyższego: z dnia 9 marca 1974 r., III CZP 75/73, OSNC z 1974 r., nr 7-8, poz.123, z dnia 7 kwietnia 1975 r., III CZP 6/75, OSNC z 1976 r., nr 2, poz. 27 oraz wyroki SN z dnia 14 sierpnia 1997 r., IICKU 78/97, Prok. i Pr.- wkł. z 1998 r., nr 2, poz. 30 i z dnia 23 lutego 2005 r., III CK 280/04, niepubl.). Ugruntowany jest też pogląd, że do przypadków odpowiedzialności in solidum stosuje się w drodze analogii przepisy o zobowiązaniach solidarnych. Wyznaczając zakres tej analogii należy pamiętać, że przy tego rodzaju odpowiedzialności chodzi o całkowicie odrębne zobowiązania, związane wspólnym celem, zwykle w postaci naprawienia jednej szkody.

Zgodnie z art. 376 § 1 k.c. jeżeli jeden z dłużników solidarnych spełnił świadczenie, treść istniejącego między współdłużnikami stosunku prawnego rozstrzyga o tym, czy i w jakich częściach może on żądać zwrotu od współdłużników. Jeżeli z treści tego stosunku nie wynika nic innego, dłużnik, który świadczenie spełnił, może żądać zwrotu w częściach równych.

Z przepisu tego jednoznacznie wynika, że wygaśnięcie zobowiązania jest przede wszystkim wynikiem spełnienia świadczenia (ale też datio in solutum, potrącenia, odnowienia, złożenia do depozytu sądowego, następuje jeszcze przez zwolnienie z długu). Zatem bez wykazania przez powoda spełnienia obowiązku naprawienia szkody na rzecz poszkodowanej firmy (...), czyli przewoźnika holenderskiego, bezpodstawne było kierowanie roszczeń przeciwko pozwanemu ubezpieczycielowi, jako podmiotowi ponoszącemu odpowiedzialność za szkodę in solidum z powodem. Dopiero z chwilą spełnienia zobowiązania przez jednego z dłużników – w przedmiotowej sprawie przez powoda, może on wystąpić z roszczeniem regresowym przeciwko współdłużnikowi, a więc przeciwko pozwanemu. Tymczasem powód nie wykazał, że spełnił obowiązek naprawienia szkody przez spłatę tego zobowiązania. Przedstawił jedynie wystawioną przez poszkodowanego fakturę VAT, co bez przedstawienia dowodu jej zapłaty było dalece niewystarczające.

Po trzecie, zdaniem Sądu odwoławczego uzasadniony był w sprawie kolejny zarzut podniesiony przez pozwanego, co do nie wykazania wysokości dochodzonego pozwem roszczenia.

Konwencja CRM (art. 23 ust. 1,2 i 3) jak i postanowienia OWU OC (§13) przewidują, że wysokość odszkodowania za zagubiony, utracony towar ogranicza się do 8,33 SDR za kilogram brakującej wagi brutto, co w realiach rozpoznawanej sprawy oznaczałoby, że szkoda nie mogła wynieść wartości wyższej niż iloczyn ówczesnej wartości za SDR (jedynie na potrzeby szacunkowego ustalenia szkody przyjąć należy wartość tej jednostki na około 5 zł) oraz wagi skradzionego towaru, a więc kwoty około 5.000 zł. Innymi słowy, nawet jeśliby uznać, że roszczenie powoda jest w ogóle uzasadnione, to wartość dochodzonej kwoty, nie mogłaby przekraczać kwoty wyżej określonej. Powód nie wykazał zatem też podstaw do uwzględnienia powództwa we wskazanej w nim wysokości.

Sąd Okręgowy nie dostrzegł żadnych uchybień zaskarżonego wyroku, które winny być uwzględnione w toku kontroli instancyjnej z urzędu. W tym stanie rzeczy, wobec bezzasadności wskazanych zarzutów Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację.

O kosztach postępowania Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. Zasądzona kwota 2.400,00 zł stanowi wynagrodzenie pełnomocnika pozwanego będącego radcą prawnym, którego wysokość Sąd określił na podstawie § 2 punkt 5 w związku z § 10 ustęp 1 punkt 1 w zw. z § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804).